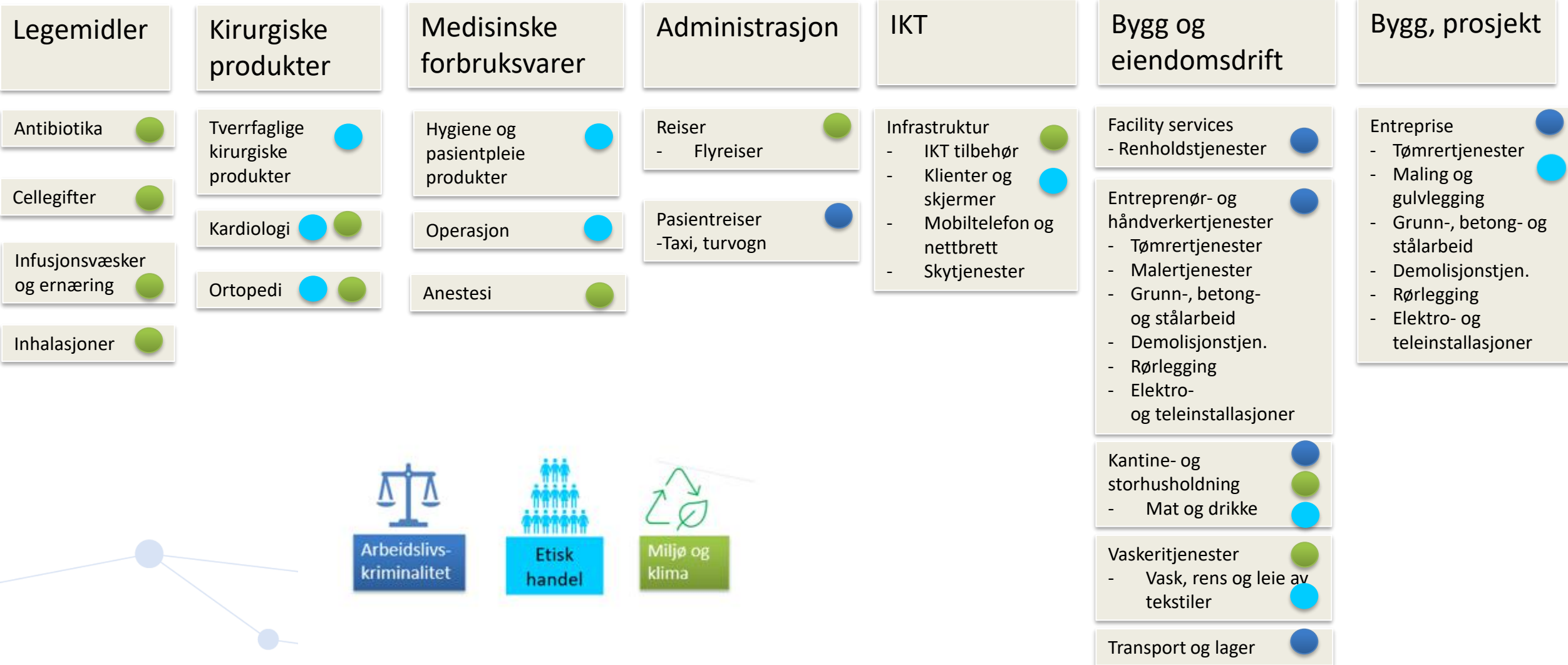

Prioriterte områder, samfunnsansvar 2023-2025

Krav og oppfølging i anskaffelser

Etisk handel 1/2

Etisk
handel

	Medisinske forbruksvarer <i>Hygiene- og pasientpleieprodukter, Operasjon</i>	Kirurgiske produkter <i>Tverrfaglige kirurgiske produkter, kardiologi, ortopedi</i>	IKT <i>Infrastruktur</i>
Hvorfor	<p>Store deler av produktene er produsert i lavkostland i sør-øst Asia og Mellom-Amerika med høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. I tillegg er flere innkjøpsgrupper, der produktene kommer fra høyrisikoland, preget av stor grad av manuell arbeidskraft.</p>	<p>Kategorien kjennetegnes med høy grad høyteknologisk produksjon i vestlige land. Produktene er i stor grad sammensatte produkter, der komponenter med stor sannsynlighet kommer fra høyrisikoland.</p> <p>Noe produksjon i Pakistan, der det blant annet er høy risiko for barnarbeid og alvorlige HMS-brudd.</p> <p>Kardiologi og ortopedi er prioriterte områder, da innkjøpsgruppene inngår i kategoriprogrammet 2023.</p>	<p>Produksjon foregår ofte i lavkostland i sør-øst Asia med høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.</p> <p>Det er høy risiko ved utvinning av metaller og mineraler til produksjonen av elektronikk. IKT skal inngå i kategoriprogrammet i 2024.</p>
Hvordan	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede • Vurder behov for fabrikkoppfølging • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere • Årlig møte med alle A-leverandører	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede • Vurder behov for fabrikkoppfølging. • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.	<ul style="list-style-type: none"> • Fremme sosial dialog i etiske evalueringskrav • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede. • Vurder behov for fabrikkoppfølging • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere

Etisk handel 2/2

	Bygg- og eiendomsdrift <i>Mat og drikke</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Tekstil</i>	Bygg, prosjekt <i>Rørlegging, elektro og teleinstallasjoner</i>
Hvorfor	<p>Mange produkter produsert i høyrisikoland, der brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter er utbredt. Innen landbruket er det i stor grad bruk av migrantarbeidere uavhengig av hvilket land produktet kommer fra.</p> <p>Mat og drikke er et prioritert område og inngår i kategoriprogrammet i 2023.</p>	<p>Produkter er produsert i høyrisikoland med stor risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter både med tanke på råvareproduksjon, videreforedling og trikotasje.</p>	<p>Produkter er ofte produsert i høyrisikoland med stor risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter både med tanke på råvareproduksjon og videreforedling.</p>
Hvordan	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede. • Benytte tredjeparts sertifiseringsordninger, for eksempel Fairtrade, der det er mulig. • Vurdere behov for oppfølging, der det ikke velges sertifiserte produkter • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede. • Benytte tredjeparts sertifiseringsordninger der det er mulig. • Vurdere behov for oppfølging, der det ikke velges sertifiserte produkter • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier. • Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede. • Benytte tredjeparts sertifiseringsordninger der det er mulig. • Vurdere behov for oppfølging. • Utvikle og harmonisere krav med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere

Miljø og klima – medisinske kategorier

	Legemidler <i>Antibiotika, cellegifter, infusjonsvæsker/ernæring, inhalasjoner</i>	Medisinske forbruksvarer <i>Operasjon og anestesi</i>	Kirurgiske produkter <i>Kardiologi og ortopedi</i>
Hvorfor	<p>Prioriteres fordi utslipp av giftige stoffer til miljø fra produksjon av legemidler, medfører globale problemer med antibiotikaresistens og naturtap.</p> <p>Infusjoner krever store mengder plast, transport og lagerkapasitet.</p> <p>Inhalasjoner har stort og langvarig CO2-avtrykk.</p>	<p>Prioritert område særlig når det gjelder å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer og spesielt i ansatt- og pasientnære kategorier. Skal bidra til mer sirkularitet.</p>	<p>Prioritert område særlig når det gjelder å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer og spesielt i ansatt- og pasientnære kategorier. Skal bidra til mer sirkularitet.</p> <p>Prioritert område for utvikling av kategoriplaner 2023</p>
Hvordan	<p>Ulike legemidler krever ulikt fokus på ulike deler av verdikjeden.</p> <p>Sykehusinnkjøp HF og Norge skal være pådriver for å få på plass felles kriterier i Norden/EU-anbud av antibiotika.</p> <p>-Hente ut synergieffekter med å ha like krav på cellegifter som for antibiotika.</p> <p>-Sette krav til emballasje og transport av infusjoner og ernæring for å bidra til mer miljøvennlig emballasje og transport på kort og lang sikt.</p> <p>-påvirke gassforbruket gjennom oppsamling av benyttet gass og resirkulering av denne og maskiner/praksis som bruker minst mulig gass.</p>	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den europeiske utfasingslisten • De nordiske emballasjekravene • Miljømerker (type1 og type 1-lik) der det finnes, og leverandørdialog for å få flere miljømerkede medisinske varer • Fremme innovasjon og produktutvikling gjennom markedsdialog og krav	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den europeiske utfasingslisten • De nordiske emballasjekravene • Miljømerker (type1 og type 1-lik) der det finnes, og leverandørdialog for å få flere miljømerkede medisinske varer • Fremme innovasjon og produktutvikling gjennom markedsdialog og krav

Miljø og klima- ikke medisinske kategorier

	IKT <i>IKT Infrastruktur</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Tekstil</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Mat og drikke</i>	Administrasjon <i>Flyreiser</i>
Hvorfor	Har et stort miljøfotavtrykk spesielt i produksjonsfasen, samt relativt kort levetid. I tillegg har produktene store potensielle verdier ved gjenvinning.	Hele verdikjeden fra produksjon av fiber til avhending/ materialgjenvinning er en global versting for miljø og helse. Prioritert av både norske myndigheter og EU.	Matproduksjon medfører store naturinngrep, forurensing og klimagassutslipp. Prioritert av myndighetene, EU, HCWH m. fl, både av klima- og naturhensyn. Inngår i kategori-programmet i 2023.	Flyreiser er spesielt energi-krevende med store CO2 utslipp. Flyreiser utgjør et stort volum i spesialisthelsetjenesten med både pasient- og tjenestereiser.
Hvordan	IKT tilbehør, klienter og skjermer, mobiltelefon og nettbrett, skytjenester Etterspørre: <ul style="list-style-type: none"> • Miljømerker som TCO, Blue Angel eller tilsvarende • Fremme lang brukstid • Mulighet for reparasjon • Høy energieffektivitet • Utfasing av skadelige kjemikalier • Holdbarhet (mobiltelefon; formontert skjerm, deksel) • Miljøeffektiv transport • Kjøp av brukte mobiler • Retur av brukte mobiler • Bruk de nordiske emballasjekravene	Stille ambisiøse miljøkrav (og krav til anstendige arbeidsforhold) i alle tekstilanskaffelser på system-, leverandør- og produktnivå: <ul style="list-style-type: none"> • Velge miljømerker type 1, samt leverandørdialog for å øke andel miljømerkede tekstiler • Velge biobasert, design for oppdeling og gjenbruk, resirkulert/resirkulerbart og lang holdbarhet. • Etterspørre retursystemer hos leverandører (Supplier take-back systems) for ombruk, reparasjon, gjenbruk og materialgjenvinning (innføres i EU 2024).	Bidra til et mer miljøvennlig (og anstendig) hav- og landbruk ved å: <ul style="list-style-type: none"> • Etterspørre og velge sertifisert, miljømerket, rettferdig handel, kortreist og lavt i næringskjeden • Ha spesielt grundig leverandørdialog og samarbeid med de største næringsaktørene, om utvikling og muligheter • Samarbeide med andre offentlige innkjøpere og ressursmiljøer om miljøkrav • Stille krav til reduksjon av matsvinn • Bidra til at matavfall blir kompostert eller brukt som ressurs i biobaserte produkter	Flyreiser: <ul style="list-style-type: none"> • Etterspørre CO2 besparende tiltak, som for eksempel Sustainable Aviation Fuel – SAF. • Samarbeid med store offentlige og private innkjøpere

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping 1/2

	Administrasjon	Bygg og eiendomsdrift	Bygg og eiendomsdrift
	<i>Pasientreiser</i> - Taxi, turvogn	<i>Facility services</i> - Renholdstjenester	<i>Entreprenør- og håndverkertjenester</i> - Tømmerertjenester - Malertjenester, belegg
Hvorfor	Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Lav organisasjonsgrad. Fravær av tariffavtale.	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Ofte utenlandsk arbeidskraft. Ofte atypiske ansettelser (ikke fast ansatt). Lav organisasjonsgrad. Krav om registrering og godkjenning av renholdsbedrifter – oppdragsgiver må sjekke.	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Stort innslag av utenlandsk arbeidskraft. Korte opphold og ansatt i utenlandske bedrifter. Få fast ansatte. Lange kontraktskjeder, lav organisasjonsgrad. Fravær av tariffavtaler.
Hvordan	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå helseforetak med oppfølging • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF • Bruk av dokumentkontroll eller revisjon – sjekke om krav til registrering og godkjenning er oppfylt (Arbeidstilsynet)	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping 2/2

	Bygg og eiendomsdrift	Bygg og eiendomsdrift	Bygg, prosjekt
	Bygg og eiendomsdrift <i>Kantine og storhusholdning</i> <i>- Frukt og grønnsaker, nøtter og frø</i>	Bygg og eiendomsdrift <i>Transport og lager</i>	Bygg, prosjekt <i>Entreprise</i> <i>- Entreprise, tømmer tjenester</i> <i>- Entreprise, maling og gulvlegging</i> <i>- Entreprise, grunn-, betong- og stålarbeid</i> <i>- Demolisjonstjenester</i>
Hvorfor	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Ofte utenlandsk arbeidskraft. Ofte atypiske ansettelse (sesongarbeid - ikke fast ansatt). Lav organisasjonsgrad.	Allmenngjort område med minstelønn (delvis). Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Lav organisasjonsgrad. Fravær av tariffavtale.	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Stort innslag av utenlandsk arbeidskraft. Korte opphold og ansatt i utenlandske bedrifter. Få fast ansatte. Lange kontraktsskjeder, lav organisasjonsgrad. Fravær av tariffavtaler.
Hvordan	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå helseforetak med oppfølging • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko • Samarbeid med andre store offentlige eller private innkjøpere	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå helseforetak med oppfølging • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere utvidet kontraktskrav og egenrapporteringsskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko

Handlingsplan for samfunnsansvar 2023- 2024

Kategori /innkjøpsgruppe	Mål	Tiltak	Nivå	Årlig verdi NOK	Tidsfrist	Ansvarlig	Avklart med eier
Bygg/eiendomsdrift - Renhold	Lovlige og ordnede arbeidsforhold	Gjennomføre en oppfølging i samarbeid med Sykehusbygg HF	Regional	Ukjent	31.12.23	GH	
Bygg/eiendomsdrift - Bygg	Lovlige og ordnede arbeidsforhold	Gjennomføre en oppfølging i samarbeid med Sykehusbygg HF	Regional	Ukjent	31.12.24	GH	
Bygg- og eiendomsdrift - Mat og drikke	Minimere naturinngrep, forurensing og klimagassutslipp.	Sette krav om godkjente sertifiseringer innen produktgrupper med høyest risiko (f.eks. økologisk og Fairtrade)	Nasjonal	570 mill.	31.12.23	MPS	
Administrasjon- Flyreiser	Minimere klimagassutslipp	Sette krav til CO2- besparende tiltak	Nasjonal	300 mill.	01.10.23	MS	
Legemidler- Antibiotika	Minimere giftige stoffer til ytre miljø fra produksjon av legemidler.	Jobbe for felles kriterier i Norden/EU-anbud	Nasjonal	100 mill.	31.12.23	ES	
Medisinske forbruksvarer – ulike innkjøpsgrupper	Lovlige og ordnede arbeidsforhold. Minimere miljøavtrykket	Årlig møte om samfunnsansvar med alle A-leverandører (jf kategoriplan)	Nasjonal Regional	1,3 mrd.	Løpende	Kategori-ansvarlig	
	75 % av produkter uten helse- og miljøskadelige stoffer innen 2030	Kartlegge andel av helse- og miljøskadelige stoffer	Nasjonal		31.12.23	MPS	
	Ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Gjennomføre en årlig oppfølging på produksjonssted i høyrisikoland	Nasjonal Regional		31.12.23	MPS PT	
IKT- Mobil og nettbrett	Ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden	Oppfølging av etiske krav i kontraktperioden	Nasjonal	100 mill.	31.12.23	MS	
	Tilrettelegge for at medarbeidere kan ta miljøbevisste valg. Produkter med lavest mulig miljø- og klimafotavtrykk	-Bestillingsportal m/mulighet for å ta miljøbevisste valg. -Reperasjonstjeneste, avhendingstjeneste, panteselement, krav til sirkularitet m.m.	Nasjonal				
Kirurgiske produkter – ulike innkjøpsgrupper	Ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Samfunnsansvarsanalyse i kategoriprogrammet	Nasjonal	1,7 mrd.	31.12.23	MPS	
		Gjennomføre en årlig oppfølging på produksjonssted i høyrisikoland	Regional				

Handlingsplan for samfunnsansvar 2024-2025

Kategori/innkjøpsgruppe	Mål	Tiltak	Nivå	Årlig verdi NOK	Tidsfrist	Ansvarlig	Avklart med eier
Adm- Pasientreiser -Taxi, turvogn	Lovlige og ordnede arbeidsforhold	Gjennomføre en eller flere oppfølginger av avtaler	Regional		31.12.2024	GH	
Bygg/eiendomsdrift -Mat og drikke - Frukt og grønnsaker, nøtter og frø	Lovlige og ordnede arbeidsforhold, Minimere naturinngrep, forurensing og klimagassutslipp.	Gjennomføre oppfølging av nasjonal avtale	Nasjonal	600 mill.	31.12.2025	GH, MPS	
Medisinske forbruksvarer- ulike innkjøpsgrupper	Lovlige og ordnede arbeidsforhold. Minimere miljøavtrykket	Årlig møte om samfunnsansvar med alle A-leverandører (jf kategoriplan)	Nasjonal	1,5 mrd.	31.12.2024	Kategori-ansvarlig	
	75% av produkter er uten helse- og miljøskadelige stoffer innen 2030	Gjennom kontraktsoppfølging, anskaffelsesprosesser og løpende markedsdialog, redusere produkter med helse- og miljøskadelige stoffer Øke andel miljømerkede produkter	Nasjonal		31.12.2030	MPS	
	Ivareta menneske- og arbeidstaker-rettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Gjennomføre en årlig oppfølging på produksjonssteder i høyrisikoland			31.12.2025	PT, MPS	
Bygg/eiendomsdrift - Tekstiler	Ivareta menneske- og arbeidstaker-rettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Sikre krav om bruk av miljømerker (ev. utfasingslista) og etiske kriterier i vaskerianskaffelse samt gjennomføre oppfølging av nasjonal tekstil- og vaskeriavtale.	Nasjonal	250 mill.		MS, MPS	
Kirurgiske produkter – ulike innkjøpsgrupper	Ivareta menneske- og arbeidstaker-rettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Samfunnsansvarsanalyse i kategoriprogrammet Gjennomføre en årlig oppfølging på produksjonssteder i høyrisikoland Øvrige tiltak i henhold til kategoriprogrammet (ikke besluttet)	Nasjonal	1,9 mrd.	31.12.2024	PT	
	75% av produkter uten helse- og miljøskadelige stoffer innen 2030	Gjennom kontraktsoppfølging, anskaffelsesprosesser og løpende markedsdialog redusere produkter med helse- og miljøskadelige stoffer.			31.12.2030	MPS	
Bygg, prosjekt - Rør og elektro	Ivareta menneske- og arbeidstaker-rettigheter i verdikjeden og bidra til å minimere miljøavtrykket.	Gjennom kontraktsoppfølging, anskaffelsesprosesser og løpende markedsdialog redusere risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.	Nasjonal/ regional		31.12.2025	MS	

Kontroller/revisjon/test 2023-2025(prioritert)

Arbeidslivskriminalitet/sosial dumping

Område	År	Metode	Kostnad NOK	Avklart med eier
Renhold	2023	Dokumentkontroll	Interne ressurser	
Bygg	2023/2024	Dokumentkontroll	Interne ressurser	
Pasientreiser	2024/2025	Dokumentkontroll	Interne ressurser	
Matproduksjon, Norge	2025	Dokumentkontroll/revisjon	Ca. 200 000	

Etisk handel (arbeidstaker- og menneskerettigheter)

Område	År	Metode	Kostnad NOK	Avklart med eier
Medisinske forbruksvarer (Asia)	2024	Besøk el. revisjon	Ca. 120 000	
Kirurgiske produkter (Mellom-Amerika)	2024	Besøk el. revisjon	Ca. 120 000	
Medisinske forbruksvarer (Mellom-Amerika)	2025	Besøk el. revisjon	Ca. 120 000	
Kirurgiske produkter (Asia) , tekstil (Asia)	2025	Besøk el. revisjon	Ca. 120 000	

Labororientester (miljø- og helseskadelige stoffer)

Område	År	Metode	Kostnad NOK	Avklart med eier
MFV	2023	Test	Ca. 35 000	
MFV/KIR	2024	Test	Ca. 35 000	
KIR	2025	Test	Ca. 35 000	